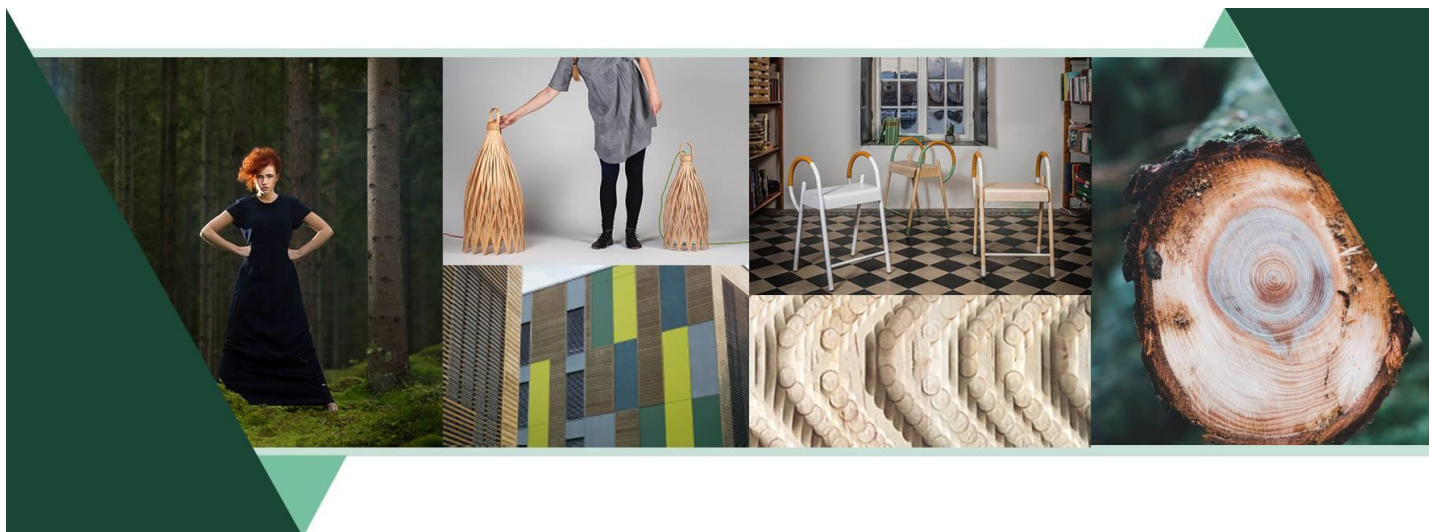

rethinking wood!

Slutrapport

Projekt Grön Tillväxt Trä

2017-2020

Svinesundskommittén

Fyrbodal

 POSITION VÄST
TILLVÄXTZONEN MELLAN GÖTEBORG OCH OSLO

 VIKEN
FYLKESKOMMUNE

Interreg
Sverige-Norge

Europeiska regionala utvecklingsfonden

EUROPEISKA UNIONEN

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Innhold

1	Bakgrunn.....	7
2	Mål, resultat och förväntade effekter.....	7
3	Prosjektorganisasjon	15
4	Indikatorer	15
5	Grenseoverskridende merverdi	16
5.1	Gränsen som resurs.....	16
5.2	Utnyttjande av kritisk massa	16
5.3	Överbryggande av gränshinder	16
6	De horisontella kriterierna.....	18
7	Informasjon og kommunikasjon	18
8	Forankring av prosjektets resultat og effekter	22
9	Aktiviteter og økonomi	23
10	Forslag og ideer	27

Sammendrag/Sammanfattning

Med utgangspunkt i en lang tradisjon med utnyttelse av skogens ressurser er gränsregionen i tillväxtzonen mellan Oslo och Göteborg nå i gang med att etablera sig som den gränslösa regionen *rethinking wood* der den tilgjengelige treråvaren kombineres med høy kompetanse innen automasjon, drift og vedlikehold, design, digitale løsninger og kunnskap fra annen industri for bruk på nye områder. Ved å skape møteplasser for og dele kunnskap mellom offentlige beslutningstakere, rådgivings- og kunnskapsmiljøer, byggefirmaer og andre produsenter, er Fyrbodal/Østfold nå på vei til å bli et utstillingsvindu for moderne bruk av tre på en bærekraftig måte. Denne posisjonen skal styrkes ytterligere gjennom ett vidareutvekklat samarbeite mellom Svinesundskommittén, Fyrbodals kommunalförbund, Västra Götalandsregionen, Viken fylkeskommune, Innlandet fylkeskommune, Region Värmland og Region Dalarna som skal stimulere etterspørsel etter trebaserte løsninger, legge til rette for utvikling og utprøving av nye løsninger basert på tre og styrke kompetansen innen industriell produksjon både når det gjelder bygg og andre anvendelsesområder av trebaserte råvarer.

Prosjektet Grön Tillväxt Trä/rethinking wood har vært en aktiv medspiller i den akselererende utviklingen innen økt bruk av tre de siste årene. Prosjektet har skapt møteplasser der faglige og bransjemessige spørsmål har vært satt på dagsordenen. Eksempler er problemstillinger knyttet til brann, lyd og inneklime. Møteplassene har gitt økt kunnskap om hva som skal til for å få gode funksjonelle bygg med bærende trekonstruksjoner, og hvordan prosessen må ha solid materialkunnskap om treets egenskaper allerede fra prosjektets start. Gjennom bl a samarbeidspartnere som «Ordførere for tre» og Trästad Sverige har nå de fleste kommunene i regionen erfaring med konkrete bygg i tre og utvikling av trebyggingsstrategier.

Også bransjemessige problemstillinger har vært oppe til diskusjon. Det gjelder for eksempel muligheter med digitalisering, der bransjen ligger etter på flere områder, industrialisering og automatisering av prosesser og dokumentasjon av miljøpåvirkning. Møteplassene har skapt nye kontakter mellom bedrifter i flere deler av verdikjeden, har gitt inspirasjon til å ta del i utviklingen, kunnskap om nye markedsmuligheter og resultert i oppdrag for bedrifter på tvers av grensen. Utvikling og formidling av kunnskap har ført til at byggeprosjekter med bærende trekonstruksjoner nå er konkurransedyktige i pris samtidig som man får en betydelig CO₂-reduksjon i klimaregnskapet.

Regionen kan nå vise fram funksjonsbygg på de fleste områder der bærende trekonstruksjoner er valgt. Den økende oppslutningen om våre arrangementer, gir et tydelig signal om den positive utviklingen som er på gang. Filmen «Trä är framtidens material – rethinking wood» samt «Magasinet Rethinking wood» oppsummerer regionens posisjon og framtidige ambisjoner.

Prosjektet har identifisert og eksemplifisert grensehindre i bransjen både når det gjelder å "göra affärer över gränsen" samt for å etablere foretak og investere innen tre og bygg med tre. Grensehindre kan bli muligheter når tilstrekkelig kunnskap er kjent blant aktørene.

Prosjektet har formidlet kunnskap om forretningsmessig virksomhet i grenseregionen og startet utviklingen på et samarbeid om investeringsattraktivitet og felles veiledning for bedrifter som vurderer etablering og investering i grenseregionen. I prosjektperioden er det synliggjort hvilket markedspotensiale som ligger i grenseregionen med nærhet til de store markedene i Oslo og Göteborg.

Prosjektet har eksperimentert med kundedialog ved bruk av verktøy for inbound marketing og fagbloggen Marked for tre er tilgjengelig på internett. En omfattande kommunikation har skett till målgrupper inom både offentlig sektor, företag och akademi och efterhand har

intresset och konkreta insatser inom träbyggnation etablerats och ökat starkt.

Den positive utviklingen når det gjelder økt bruk av tre, gir inspirasjon til videre satsing. Vi opplever å være i en fase der utviklingen er svært god, samtidig som stadig nye muligheter dukker opp. Mer enn noen gan oppleves det derfor som å være i en prosess som ikke kan slippes nå. De politiske og offentlige aktørene har derfor samlet seg i en videre satsing i en større geografisk enhet med sikte på å sikre nærliggende resultater og posisjonere seg for å ta tak i de høyest prioriterte mulighetene for en ytterligere vekst i bruk av tre og verdiskaping i regionen på grunnlag av den tilgjengelige råvaren og den menneskelige kompetansen fra flere fagområder.

Länk till film och magasin

<https://www.fyrbodal.se/projekt/samhallsutveckling/gron-tillvaxt-tra/>

<https://www.rethinkingwood.se/#/>

Summary

With the starting point in a long tradition of exploiting forest resources the border region in the growth zone between Oslo and Gothenburg now has started to establish itself as the borderless region with high competence within automation, maintenance, design, digital solutions and knowledge from other industries used in new areas. Through creating meeting places in order to share knowledge between public decision makers, advising – and knowledge environments, construction companies and other producers, Fyrbodal/Östfold is now on the move to become a showroom for modern utilization of wood in a viable way. This position is going to be more strengthened through a further development cooperation between Svinesundskommittén, Fyrbodals kommunalförbund, Västra Götalandsregionen, Viken fylkeskommune, Innlandet fylkeskommune, Region Värmland and Region Dalarna that will stimulate demand for woodbased solutions, prepare for development and testing new solutions based on wood and strengthen the competence within industrial production both when it comes to construction and other uses of woodbased raw material.

The project Grön Tillväxt Trä/rethinking wood has been an active partner in the accelerating development of wood use in the last few years. The project has created meeting places where questions concerning the sector has been put on the agenda. Examples are issues related to fire risk, sound factors and indoor climate. The meeting places has provided better knowledge of what has to be done to get functional buildings with bearing wooden constructions, and in what way solid knowledge of the functioning constructions in characteristics of wood can be implemented right from the start of a project. Through cooperation partners as “Ordförere for tre” and Trästad Sverige most communities in the region now have had experience of wooden constructions and also in developing strategies for wooden structures.

Problems related to the industry have also been discussed. For example the opportunities for digitisation of processes and documentation of environmental influence. The meeting places have created new contacts between companies in different parts of the value chain, they have inspired in taking part in the development, in gaining knowledge in new possibilities in marketing and have resulted in assignments for companies across the border. Development and brokering of knowledge has given the result that construction projects with bearing wooden constructions now are competitive in price, while there is also a significant reduction of CO₂.

The region can show functioning constructions in most areas where bearing wooden construction have been chosen. The increasing attendance in the project arrangements is a clear signal of the positive development that is in the pipeline. The film “Trä är framtidens material – rethinking wood” and “Magasinet Rethinking wood” summarizes the position of the region and future ambitions.

The project has identified and given examples of border hinders for the industry both when it comes to “make business across the border” and to establish companies and make investments in wood and wood construction. Border hinders can offer possibilities when sufficient knowledge is known among the actors.

The project has conveyed knowledge about business activities in the border region and started the development of a cooperation concerning the attractivity for investments and common guidance for companies that are considering establishment and investment in the border region. During the period of the project the potential of the market in the border region close to the big markets in Oslo and Gothenburg has been made visible.

The project has experimented with customer dialogue when using tools for inbound marketing and the blog “Marked for tre” is available on Internet. A comprehensive communication has taken place with audiences in the public sector, companies and academy and gradually the interest and specific efforts concerning wooden constructions has been established and strongly increased.

The positive development when it comes to increased use of wood gives inspiration to future venture. We experience that we are in a phase where there is a very good development, and at the same time new opportunities constantly appears. This is being in a process that we cannot avoid. The political and public actors has therefore gathered themselves in a broader venture in a larger geographical unit, aiming to secure the nearby results and to position themselves for grabbing the most prioritized opportunities for further growth in the use of wood and value in the region, on the basis, of available raw material and the human competence in different areas.

Link to film and magazine:

<https://www.fyrbodal.se/projekt/samhallsutveckling/gron-tillvaxt-tra/>
<https://www.rethinkingwood.se/#/>

1 Bakgrunn

I både Fyrbodal och Østfold finns kunskap och erfarenhet inom skoglig bioekonomi som har potential att vidareutvecklas och skapa en ökad framgång för företag och nya kunskaper inom akademien. Det är dessutom en möjlighet att minska miljö- och klimatbelastningen i samhället genom förbättrade förutsättningar att öka nyttjande av den förnybara råvaran som träfibern utgör och genom det byte från fossila råvaror till förnybara som en utveckling inom skogs- och tränäringen leder till. .

Sammanfattningsvis finns det i Østfold och Fyrbodal med sina 32 kommuner och ca 550 000 invånare, betydande antal företag inom trä, stora skogsresurser samt närhet till en stor byggmarknad i både Oslo och Göteborg. Under några år hade innan projektstart på norska sidan intresset för träbyggt sakta vuxit och på svensk sida hade de första stegen tagits för att främja träbyggnadsutvecklingen. Genom ett svensk-norskt förprojekt kunde konstateras att potentialen för ökat bygg i tre var stor och att insatser för att främja träbyggandet och utvecklingen inom träområdet hade stora möjligheter till framgång genom etablering av ett samverkansprojekt över den norsk-svenska gränsen. För att vi som region skulle ha möjlighet att bli en "bygg-i-trä" region och gemensamt skapa en marknad med volym och därmed skapa ett värde för näringslivet samtidigt som miljömål uppnås utan extra kostnad rekommenderades uppstart av ett huvudprojekt. Uppstart av ett huvudprojekt motiverades med att dessa processer inte kommer igång utan smörjmedel, processerna behöver support både för att ge besällare och utförare ökad kunskap och trygghet och för att knyta akademien närmare näringslivet.

Den offentliga sektorn spelar en stor roll som beställare och föregångare men också som facilitator för ökat samarbete mellan privata aktörer både horisontellt och vertikalt i värdekedjan för träbyggnation. I gränsregionen finns ett flertal viktiga privata och institutionella nyckelaktörer som bedömdes kunna vinna på en ökad användning av trä i byggnader, som nytt material och i nya produkter.

Tidigare erfarenhet från norsk sida hade visat att inte ens träbyggprocesserna kommer igång av sig själv utan kräver påverkan och support. Överföring av spetskompetens från Østfold beträffande träbyggnation och beställarkompetens och motsvarande överföring från Fyrbodal av produktionsteknisk kompetens sågs som värdefullt att söka åstadkomma. Det skulle också på lite längre sikt kunna leda till att aktörer i Svinesundsregionen blir naturliga samarbetspartner kända för att vara kompetenta aktörer på marknaden och även attraktivt som område för nya företgasetableringar.

2 Mål, resultat och förväntade effekter

MÅL OCH RESULTAT

Det finns flera olika skäl för Østfold och Fyrbodalsregionen att satsa på ökat träbyggande och att positionera sig inom skog och trä. Ett ökat träbyggande är t ex mycket betydelsefullt för lönsamheten inom den skogliga värdekedjan. Det är det sågade virket som har störst ekonomisk betydelse för skogsbranschen. Ett ökat träbyggande förbättrar dessutom genom den förbättrade lönsamheten möjligheterna till utveckling av helt nya produkter och vidareutveckling av dagens produkter och produktionsprocesser. Vi får också en väsentligt minskad klimatpåverkan när stål och betong byts mot trä. Den norsk-svenska regionen har stora tillgångar på skogsråvara och forskning visar att när stål och betong byts mot träbyggande så flyttas arbetstillfällena närmare skogsråvaran. I Fyrbodal, Västra Götaland och Østfold, finns alltså både goda förutsättningar och skäl att satsa på skoglig utveckling. Offentlig sektor har en stor egen marknad för byggnation och kan därigenom påverka marknadsmöjligheterna för träbyggnation. Att visa på gränsregionens attraktivitet för

internationella etableringar är ytterligare en möjlighet som följer av en samlad hög spets- och breddkompetens, tillgång till råvaran skog och sist men inte minst läget i tillväxtzonen mellan Göteborg och Oslo.

Projektet har arbetat utifrån de övergripande målsättningarna att öka träbyggandet och att etablera gränsregionen som en attraktiv region för internationella etableringar. Insatserna har gjorts utifrån projektets mål samt olika målgruppers behov och utmaningar. och initialt gjordes en kommunikationsanalys där etablerandet av **rethinking wood** visade sig bli mycket viktigt för de fortsatta insatserna och resultaten. Vi har identifierat de målgrupper som är särskilt viktiga för att uppnå projektmålen och löpande under projektet har undersökningar av vilka deras behov och utmaningar är genomförts. Det har gjorts genom exempelvis fokusgrupper och intervjuundersökningar. Därefter har aktiviteterna planlagts, genomförts och utvärderats. Efter varje aktivitet har utvärderingar gjorts och vi har utifrån resultaten och genom att ta in erfarenheter från andra delar av Sverige och Norge planerat och beslutat om vilka de fortsatta aktiviteterna ska vara.

Vi kan se en tydligt positiv utveckling i form av att alltfler kommuner aktivt har deltagit i projektet och de har även byggprojekt som genomförts eller planeras. Vi har kunnat konstatera att träbyggnadsfrågorna i större utsträckning blivit en kommunal ledningsfråga än vid projektstarten, att våra aktiviteter vid nästan varje tillfälle har överträffat våra målsättningar i antal deltagare, i att utvärderingarna alltid har varit mycket positiva, att vi har fått fler och fler förslag på konkreta insatser från våra målgrupper samt att vår erfarenhet efterfrågas i andra delar av Västra Götaland. En markant förändring har skett på så sätt att många fler yrkeskategorier och olika slags företag har deltagit i våra aktiviteter allt eftersom projektet fortskridit och att det nu finns byggprojekt som planeras eller har uppförts hos 12 av de 14 svenska kommunerna. Vid projektets start var det två kommuner. Projektet har samarbetet tett med organisasjonen «Ordfører for tre» i Østfold. Denne er initiert av ordførerne i Østfold og gjennom prosjektperioden har flere kommuner i Østfold fastsatt strategier og gjennomført flere bygg med bærende konstruksjoner i tre. I Østfold har etterhvert også flere entreprenører god erfaring med bygninger oppført med bærende konstruksjoner i tre.

Målgrupper:

- Politiker och tjänstemän i kommuner, kommunala bostads- och fastighetsbolag: Viktiga som beställare och föregångare samt för policy och planering.
- Byggsektorn: byggherrar, entreprenörer, konstruktörer, byggrelaterade övriga konsulter, arkitekter, skogs- och träbyggnadsindustrin.
- Företag utanför regionen som vill etablera verksamhet och investera.
- Innovatörer och institut: Nya material och produkter baserade på trä kräver deras kunskap, engagemang och arbete i samverkansaktiviteter mellan ovan nämnda.

Huvudmål:

Mål	Resultat
Att etablera ett ökat samarbete mellan aktörer kring trä som resurs för näringslivsutveckling och miljö.	Utvecklingen har varit positiv under hela projektet och under de senaste projektperioderna gradvis ökat ännu mer. Alltfler har deltagit vid projektets aktiviteter och nya yrkeskategorier och olika slags företag har succesivt tillkommit. Våra enkäter har visat att nya samarbeten har uppstått liksom att nya kontakter har etablerats som gjort att man kunnat utvecklas vidare. Det gjelder alle ledd innenfor verdikjeden «Bygging med tre», samt mellom kommuner, forsknings- og innovasjonsmiljøer.
Att öka efterfrågan på trä i byggnation och i andra produkter och områden.	Kommunerna har ökat efterfrågan och vi har även sett att privata byggherrar börjat efterfråga trä. Några byggföretag som inledningsvis inte visade intresse för träbyggnation tillkom under senare del av projektet och vid intervjuer anger de att det beror på att de ser en ökad efterfrågan från byggherrarna i området. I Østfold er det i prosjektperioden oppført bygninger med bærende konstruksjoner i tre i alle typer av bygg; barnehager, skoler, eldreboliger/sykehjem, kontorbygg og lagerbygninger og i 12 av de 14 Fyrbodalskommunerna har träbyggnationer oppført.
Stimulera innovation i företag, så att de kan leverera vid ökad efterfrågan.	Projektet har kunnat medverka till att ett ERUF-projekt där industriell tillverkning, tillvaratagande av restströmmar och design av lös och fast träinredning står i fokus har knutit nya företags- och utvecklingskontakter till sitt projekt och visst gränsregionalt samarbete har också skett där. Prosjektet har samarbeidet tett med Innovasjonsselskapet Smart Innovation Norway som har etablerte klynger med spesielt fokus på økt digitalisering.

Studiebesök och möten med erfarna träbyggare både till norska och svenska träbyggnationer har visat sig mycket effektivt för att öka kunskap och motivation för träbyggnation. På bilderna besök till olika träbyggen i Østfold, Norge samt till Växjö i Sverige.

Delmål

Mål	Resultat
Ökad kunskap om och intresse för trä som material i byggnation och andra produkter.	Under projektperioden har ett stort antal kunskapshöjande aktiviteter genomförts med såväl många deltagare som goda utvärderingsresultat. Trenden är tydlig i att både intresset för frågorna har ökat liksom efterfrågan på nya kunskaper.
Effektiv ledning/organisation av projektet.	Vi har haft en ganska liten projektorganisation som kunnat arbeta nära varandra, med snabba och effektiva samarbeten men ändå med stor kontaktyta utanför projektgrupperna vilket varit viktig förklaring till de resultat vi åstadkommit. Genom fysiska möten mellan alla parter har det gränsregionala mervärdet kunnat vara i fokus vid återkommande, strategiska diskussioner.
Ökad efterfrågan av byggnation i massivträ (skolor, förskolor, äldreboende)	12 av 14 svenska kommuner har byggt eller har planerade byggprojekt och ett antal privata byggherrar har också planer eller redan genomförda byggprojekt. Alle kommunene på norsk side har i prosjektperioden ført opp nye bygninger med bærende konstruksjoner i tre. Viken fylkeskommune (tidligere Østfold fylkeskommune) har lagt en policy på at alle deres bygninger skal oppføres med bærende konstruksjoner i tre. I tillegg har flere private byggherrer også bygget med tre.
Ökad efterfrågan på andra träbaserade varor	En bedrift i Østfold har i samarbeid med prosjektet jobbet med et utviklingsprosjekt for å erstatte stålstendere i massivtrebygg med stendere i tre. Vi har allt eftersom prosjektet utvecklats forstått hur nära ökad träbyggnation hänger samman med möjligheterna att utveckla nya innovationer och vidareutveckling av träprodukter. Vi har ej kunna följa upp dessa effekter, men i andra sammanhang som parterna fortsätter att arbeta inom kan detta vara ett intressant forskningsområde.
Lägga grunden för ett gott förankrat, proaktivt och metodiskt samarbete för att attrahera företagsetableringar och investeringar.	För att presentera fördelarna med att investera i trä har ett så kallat investordokument tagits fram. Detta material riktar sig till investerare inom exempelvis fondbolag och dylikt, där intresset ökar för att investera i hållbar produktion o.dyl, men där kunskapen om fördelarna med träbyggnation varierar. Det arbetes vidare sammen med Parterskapet for Næringsutvikling i Østfold for om mulig å etablere en massivtreproduksjon i regionen. En gränshinderutredning är genomförd. Ett arbete för att «sudda ut gränsen» och kommunicera oss som en region – en gränslös region – we are rethinking wood - har genomförts. Se bl a film under avsnitt 7.
Stärka innovationsmiljöer knutet till värdekedjan "bygg i trä".	Projektet har genom samverkan med Innovatum-projektet Tillverka i Trä kunnat medverka till att stärka såväl innovationsmiljön hos Innovatum och Högskolan Väst samt ett påbörjat sådant arbete i den sk Stenebymiljön där med fokus på design och träinredning. Under projektperioden har både Viken, Svinesundskommitten och Fyrbodals kommunalförbund påbörjat ett arbete för att etablera samarbeten med Region Värmland och Region

	<p>Dalarna m fl . Projektet har samarbetet tett med Innovasjonsselskapet Smart Innovation Norway som har etablerte klynger med spesielt fokus på økt digitalisering. Genom möten med Högskolan Väst resp NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet i Ås har lärosätena nu etablerat kontakt för vidare utbyte av erfarenheter och framtida samarbeten.</p>
--	--

Projektet utvecklade en mötesplats som vi kallade Minimässa där trähusillverkande företag ställde ut enbart genom varsin roll-up och med representanter på plats. Mässgolvet strukturerade mingel varvades med presentationer och föreläsningar i samma lokal och över 100 personer deltog med mycket goda omdömen i efterföljande utvärdering.

FÖRVÄNTAT RESULTAT, MÅL och RESULTAT

Förväntat resultat	Mål	Resultat
Kommunikationstrategi utarbetas		Utfört
Ökad kunskap och verktyg för upphandling i samtliga kommuner	32	Sverige 12 Norge 10
Trä i bygg ska vara en del i kommunala upphandlingspolicys och struktur i ett antal kommuner.	16	12 av 14 svenska kommunerna har antingen byggt med bärande konstruktion i trä, har byggen på gång och/eller har ett politiskt åtagande uttalat. I Norge har alla kommuner i Østfold skrivit på "Ordfører for tre". Rådmännen/kommunalråden har skrivit på en viljeyttring att välja trä i byggnationer. Alle kommuner i Østfold har i prosjektperioden ført opp nye bygninger med bærende konstruksjoner i tre. Kommunene i Norge har nå mulighet til å ta inn formuleringer i side areal- og reguleringsplaner om at bygninger skal føres opp med trematerialer. Dette kan de også pålegge private utbyggere.
Ökad kunskap och verktyg för aktörer i samband med anbud och efterföljande projekt		116 personer från svenska kommuner och 54 personer fra norska kommuner har deltagit i aktiviteter i detta ämne.
Deltagare (unika) i kompetenshöjande aktiviteter	300	477 unika personer har deltagit i en eller flera aktiviteter.
Verktyg och metoder för validering/värdering av CO2 effekter i klimatplaner		Det jobbes nå i Norge med å lage et opplegg slik at kommunene kan rapportere CO2 effektene av bygging med tre fremfor stål og betong. På svenska sidan har vi vid varje seminarium haft foredrag som belyst koldioxid-effektene av træbyggande. Vi har även informerat om vilka verktyg som finns att tillgå men etterfrågan på att gå djupare in i frågorna har inte funnits. Det beror framförallt på att det under projektperioden blivitt kjent att det fr om januari 2022 kommer ställas krav på byggherrar att opprätta og lämna in en klimadeklaration vid oppførande av ny byggnad. Boverket arbeitar fram vägledningsunderlag og intresset från byggherrar att i enlighet med projektets mål arbeita med andra verktyg har derfor inte funnits.

Alla kommuner har varit inbjudna till våra olika aktiviteter samt också erbjudits specifika insatser i respektive kommun. Representanter för 24 kommuner har deltagit i olika aktiviteter. Några kommuner har någon form av strategi för träbyggnad eller miljö och val av fossilfritt material. I Norge har alla kommuner i Østfold skrivit på "Ordfører for tre". Rådmännen/kommunalråden har skrivit på en viljeyttring att välja trä i byggnationer.

Av de 14 svenska kommunerna har nu 12 kommuner antingen byggt med bärande konstruktion i

trä, har byggen på gång och/eller har ett politisk åtagande uttalt. Vid projektstart var motsvarande siffra två kommuner.

Alle kommuner i Østfold har i prosjektperioden ført opp nye bygninger med bærende konstruksjoner i tre.

FÖRVÄNTADE EFFEKTER AV PROJEKTET

Förväntade effekter	Resultat
En stärkt efterfrågan genom ökad kunskap och bättre verktyg och modeller för att identifiera träets olika positiva egenskaper genom hela värdekedjan kommer att öka antalet aktörer och dess möjlighet att utvecklas.	Efterfrågan har ökat sedan projektstart och vi ser också hur den ökande efterfrågan kan komma att gynna befintliga trärelaterade företag men också nya insatser så som forskning och utveckling. Några utbildningsanordnare har visat intresse för att etablera utbildningsinsatser. Det påbörjade samarbetet med Värmland och Västra Götalandsregionen tillsammans- både för Fyrbodals, Vikens och Svinesundskommittens del – stärker förutsättningarna för långsiktig utveckling.
Gränsöverskridande samarbeten och utbyten kommer att medföra en mer sammanhållen gränsregion och marknad. Regionens kritiska massa och kompetens kommer att utnyttjas på ett bättre sätt och komma fler till gagn.	Arbetet med att se gränsregionen som en gemensam region vid etableringsarbete har påbörjats inom projektet. Position Väst kommer att fortsätta förvalta möjligheterna och borgar därmed för långsiktig förvaltning av resultaten. Svinesundskommittén har genom sitt arbete med gränshinder initierat ett viktigt område för fortsatt träutveckling och kommer att ta med sig erfarenheterna för fortsatta insatser i Interreg-projektet Bioeconomy Regions in Scandinavia.
Viktiga motorer för regional utveckling och innovation kommer att fortsätta arbetet med fokus på trä i olika applikationer och som förnybar och inhemsk naturresurs.	Innovatum, Högskolan Väst, Gröna Klustret Nuntorp och Stenebymiljön, är exempel på motorer för regional utveckling och innovation som under projektperioden börjat etablera sig inom den skogliga bioekonomin. På norsk side er Innovasjonsselskapet Smart Innovation Norway, som har etablerte klynger med spesielt fokus på økt digitalisering, en motor for innovasjon i Østfold og Viken. "Ordfører for tre" kommer att leva vidare. Tre Bruk har fortsatt oppdraget att bidra till kunskapsöverföring om trä i byggnationer.
Att kommunerna inom regionen har börjat arbeta mer med att bygga i trä och att näringslivet i regionen kan tillgodose den efterfrågan som den offentliga sektorn har.	12 av 14 kommuner i Fyrbodal jämfört med två vid projektstart efterfrågar trä och flera exempel på företag som satsar på träbyggande finns. Alle kommuner i Østfold har i prosjektperioden ført opp nye bygninger med bærende konstruksjoner i tre. Kommunene i Norge har nå mulighet til å ta inn formuleringer i side areal- og reguleringsplaner om at bygninger skal føres opp med trematerialer. Dette kan de også pålegge private utbyggere.

Kommunerna som beställare av byggnationer har varit en viktig målgrupp med målsättning att träbyggnationer med bärande konstruktioner i trä ska uppföras. Vid projektets slut finns byggprojekt som planeras eller har uppförts hos 12 av de 14 kommunerna i Fyrbodal. Vid projektets start var det två kommuner. Alle kommuner i Østfold har i prosjektperioden ført opp nye bygninger med bærende konstruksjoner i tre. På bilderna exempel av träbygg i kommunerna Bengtsfors og Halden.

3 Projektorganisasjon

Projektorganisationen har varit under ledning av projektägarna. Projektägarna har varit representerade av handläggare från näringslivsavdelningen på Østfold/Viken Fylkeskommune och Daglig Leder för Svinesundskommittén. Därutöver har det funnits en projektledningsgrupp under ledning av den administrativa projektledaren. I gruppen har ingått representanter för medsökande (Fyrbodals kommunalförbund/Position Väst), samt den norske projektledaren. Till gruppen har även knutits svenska och norska experter. Till varje aktivitetsområde har knutits en arbetsgrupp bestående av svenska och norska deltagare från projektägare och medsökande samt andra aktörer.

Styrgrupp för projektet har varit Svinesundskommitténs arbetsutskott, där ingår representanter för finansiärer och projektägare (sv/no).

Ansvar för aktiviteterna har varit fördelade mellan norsk och svensk projektägare samt medsökande.

Fördelningen mellan svensk och norsk projektägare försvåras ju, genom att det för närvarande råder 35/65 fördelningen av budget, men vi har försökt att arbeta på ett konstruktivt sätt för att uppnå syfte och mål. Det gränsöverskridande samarbetet har varit stimulerande för Grön Tillväxt Trä i gränsregionen, och det visar sig ju på flera sätt dels via genomförda aktiviteter i projektet, dels genom resultaten samt att vi gemensamt nu gått vidare i ett större samarbete- Bioeconomy Regions in Scandinavia.

4 Indikatorer

Aktivitetsindikatorer enligt beslut	<i>Målvärde enligt beslut</i>	<i>Resultat</i>	<i>Kommentar</i>
Antal företag som får stöd	20	Sverige 78 Norge 54	Antal unika företag som deltagit i seminarier, studiebesök, work-shops etc
Antal företag som får stöd för att introducera för företaget nya produkter	1	2	
Antal deltagande organisationer i gränsöverskridande forskningsprojekt	2	5	Svinesundskommittén Fyrbodals kommunalförbund Østfolds Fylkeskommune Innovatum Smart Innovation
Antal företag som deltar i gränsöverskridande, transnationella eller interregionala forskningsprojekt	20	Sverige 51 Norge 10	Företag som deltagit i aktiviteter med företagare från båda länderna.
Antal forskningsinstitut som deltar i gränsöverskridande, transnationella eller interregionala forskningsprojekt	3	3	Högskolan Väst, Chalmers, NMBU, Smart Innovation Norway

5 Grenseoverskridende merverdi

5.1 Gränsen som resurs

Övergripande har både Østfolds Fylkeskommune /Viken och Fyrbodol/Västra Götalandsregionen den skogliga bioekonomin som viktiga utvecklingsområden i utvecklingsstrategierna. Genom detta projekt har vi velat synliggöra skog och trä som viktiga utvecklingsbranscher i vår gränsregion, då det finns gemensamt en stor tillgång på kunskap inom både skog, bygg, produktionsteknik, design hos både företag, akademi och offentlig sektor.

I förstudien Grön Tillväxt Skog, konstaterade vi att det fanns gränsregionala skillnader när vi kartlade branscherna.

I Østfold fanns fler företag som arbetade med konsultverksamhet (arkitektbyråer, byggnadsföretag etc), i Fyrbodol /VGR fanns fler produktionsinriktade företag som sågverk och skogsavverkningsföretag. I Østfold har etterhvert flere entreprenører god erfaring med bygninger oppført med bærende konstruksjoner i tre. Det finns även flera företag inom design och trä med sitt ursprung från Stenebyskolan. Här kunde vi se ett embryo till ett gränsöverskridande kluster inom skog och trä, som vi har arbetat vidare med i detta projektet.

Dessutom som vi vid ett flertal tillfällen nämnt, fanns det inledningsvis en tydligare strategi inom offentlig sektor i Norge att öka byggandet i massivträ/ KL-trä. Projektet har kunnat erbjuda svenska kommuner studieresor och föredrag, och det har bl.a resulterat i ett ökat intresse att bygga t.ex skolor med konstruktioner av trä även i de svenska kommunerna. Gränsöverskridande har även kunskapen om de positiva miljöeffekterna ökat.

5.2 Utnyttjande av kritisk massa

Ett av skälen till att samarbetet mellan Østfolds Fylkeskommune och Svinesundskommittén startade var, att vi såg att kommunerna i Østfold hade kommit mycket längre i att "nyttja" massivträ/KL -trä" som byggnadsmaterial i offentliga byggnader såsom skolor och studentbostäder. Vi såg även att kommunerna genom Fyrbodals kommunalförbund visat ett intresse för att lära mer om att bygga i massivträ.

Både nordvästra delarna av Västra Götalandsregionen och Østfolds Fylkeskommune, nå Viken fylkeskommune, har en lång tradition av företag inom skog och trä. Det var uppenbart att här kan vi nyttja ett samarbete över gränsen, för att dela kunskap, men även öka marknaden för att nyttja skog och trä inom olika branscher. Dessutom kunde vi visa upp gränsregionen och nyttja möjligheten att kommunicera attraktiviteten för nya företagsetableringar i den gränslösa regionen i tillväxtzonen mellan Oslo och Göteborg. Historisk och modernt kunnande och tradition samt kompetens blev viktigt för det gränsöverskridande mervärdet i projektet.

5.3 Överbryggande av gränshinder

Erfarenheter från att bedriva projektet i en gränsregional miljö, är:

att det emellanåt blir tydligt att det finns kulturskillnader inom offentlig verksamhet som man får förhålla sig till

att det finns gränshinder upplevda och/eller juridiska som påverkar möjligheterna att utveckla en gemensam "marknad"

att strukturen kring företagsetableringsarbete är olika i Fyrbodol och i Østfold. I Fyrbodol finns Position Väst som har ett övergripande ansvar och hjälper kommunerna. I Østfold

fanns ingen motsvarande organisation, vilket försvårade det gemensamma etableringsarbetet.

att 35/65 fördelningen mellan Sverige och Norge försvårar genomförandet av projektet, då förutsättningarna är så olika

att Østfolds kommuner har haft en tydlig strategi att lyfta "att bygga i trä" har gett inspiration till svenska kommuner

att det ibland varit svårt att få fram jämförande statistik t.ex. avseende prognoser för byggande i trä, vi har hanterat den typen av underlag olika i Østfold och Västra Götaland

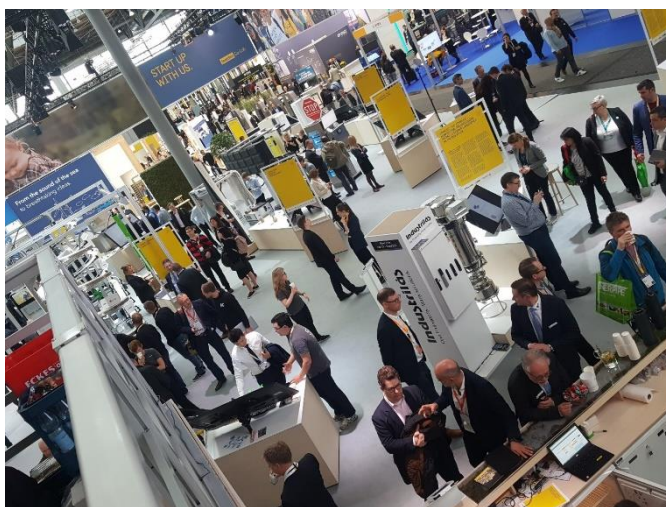
att det gäller att under hela projektiden vara uppmärksam på, att man bedriver ett gränsöverskridande projekt och inte två parallella projekt på var sin sida om gränsen med egna syften och mål med några gemensamma möten

att vi har erfarenheter avseende att bedriva projekt inom skog och trä i en gränsregional miljö med oss in i Interreg Sverige-Norge-projektet BIS (Bioeconomy Regions in Scandinavia)

I slutet av projektet har vi intensifierat arbetet med att kartlägga gränshinder för att "göra affärer över gränsen" samt för att etablera företag inom trä och byggande. Vi har fördjupat arbetet med att identifiera gränshinder som förhindrar och /eller försvårar gränsöverskridande mervärde. Arbetet har väckt intresse i Nordiska Ministerrådet, inom deras enhet för gränshinder. Se bilaga!

Det fanns önskemål från Västra Götalandsregionens ledamot i Svinesundskommittén att projektet arrangerar ett studiebesök för regionens fastighetsbolag samt regionala utvecklingsnämnden till Norge/Halden för att delge dem kunskap om "att bygga i trä" och dess fördelar för bl.a miljön. Studiebesöket var planerat att genomföras under våren 2020, men fick ställas in pga Coronapandemin.

De restriktioner som följde med Corona-pandemin (framförallt stängd gräns) har gjort oss starkt medvetna om att det finns en riksgräns, två nationer etc, vilket kan försvaga intresset för gränsöverskridande samarbete. Vi hoppas givetvis att så inte blir fallet, men vi har nu en medvetenhet om att gränsen kan stängas (även om det inte har gällt för gods) och vad det innebär för samarbetet, en ny risk i riskanalysen. Digitala möten är ett bra alternativ, men ibland behöver man mötas fysiskt för att arbeta med hållbar gränsöverskridande utveckling.

Den gränslösa svensk-norska regionens attraktivitet för företagsetableringar inom skoglig bioekonomi har synliggjorts och efterfrågas allt [oftare](#). På bilderna syns Ann Palmnäs och Lars Attefors då Position Väst på inbjudan från Svenska ambassaden medverkade vid *Nordic-Austrian Sustainable Building Forum i Wien* samt vid *Hannover Messe 2019*.

6 De horisontella kriterierna

Projektets bidrag till de horisontella kriterierna:

Syftet med alla aktiviteter är att öka kunskapen om trä i regionen och på så sätt öka användningen av trä. Økt bygging med tre gir i seg selv et stort bidrag til en hållbar utvikling både med avseende på klimatpåverkan och cirkulär ekonomi. All kunnskap som spres i seminarer og studiebesøk er med og skapar förutsättningar för en mer holdbar utvikling. Sett till den investeringsvolym som finns enbart i de 32 kommunerna i Östfold och Fyrbodal är potentialen att minska klimatpåverkan enbart från offentlig sektor mycket stor. Många av projektets insatser har fokuserat på att få offentlig sektor att agera föregångare inom träbyggnadsområdet.

I projektet är frågan om jämställdhet och jämlikhet angelägen men utmanande pga en mycket ojämlig könsfördelning i byggbranschen. Vi försöker ta jämställdhetsperspektivet i beaktande på alla nivåer i projektet, från beslut i styrgruppen till det praktiska arbetet. Likafullt ska det noteras att projektets aktiviteter är beroende av andra organisationers arbete med att skapa en jämn könsfördelning.

Projektet har arbetat för att minska ojämligheten mellan könen och främja likabehandling. Aktiviteter för att främja jämställdhet har bestått i att utforma information- och kommunikation i linje med att inspirera alla målgrupper, skicka inbjudningar brett, lyfta fram kvinnliga förebilder (t.ex. lyfta dessa i press, webbsida artiklar osv).

I seminarer og ved studiebesøk har vi lagt vekt på å legge til rette for att attrahera både kvinner og menn. Vi har, trots en nästan fullständig dominans av män i branschen, ved varje arrangemang haft medverkande kvinnor som talare.

I prosjektledningen er det 5 kvinner og 2 menn. I offentlige organisasjoner från norsk och svensk sida, som har deltatt i aktiviteter er fordelingen mellom kvinner og menn ca 29/71%. I deltakende bedrifter er det 22% kvinner og 78% menn.

7 Informasjon og kommunikasjon

Initialt i projektet gjordes en kommunikationsstrategi där vi genom att identifiera målgrupper och intressenter, genomförd omvärldsanalys och målgruppsanalys beslöt oss för vilket huvudbudskap som skulle gälla och vilket formspråk vi skulle använda. Begreppet rethinking wood etablerades.

Vi har därefter arbetat till och med de identifierade målgrupperna som är särskilt viktiga för att uppnå projektmålen och har löpande under projektet genomfört undersökningar av vilka deras behov och utmaningar är. Det har gjorts genom exempelvis fokusgrupper och intervjuundersökningar. Därefter har aktiviteterna planlagts, genomförts och utvärderats. Efter varje aktivitet har utvärderingar gjorts och vi har utifrån resultaten och genom att ta in erfarenheter från andra delar av Sverige och inte minst från Norge planerat och beslutat om vilka de fortsatta aktiviteterna ska vara.

Kommunikasjon har gjorts gjennom flere kanaler; Prosjekteiernes og prosjektparternes hjemmesider, egen blogg og egen Facebook side samt via mail och post.

Som en sammanfattande dokumentation av hela projektet har Magasinet Rethinking Wood Magazin producerats. Den beskriver gränsregionens styrkor, visar exempel på aktiviteter som genomförts samt några resultat av projektet.

<https://www.rethinkingwood.se/#/>

Ökad kunskap och verktyg för upphandling av träbyggnation i kommunerna har varit viktigt under projektet. Här en workshop i samarbete med svenska Trästad och deras metod Wood First, som tillämpas på en av de svenska kommunerna i Fyrbodal.

På Svinesundskommittens, Fyrbodals Kommunalförbunds och Vikens Fylkes hemsidor på satsningsområdet "Grön Tilväxt" har hemsidene kontinuerligt uppdaterats med nyheter och tidigare och kommande arrangement.

<https://svinesundskommitten.com/grontillvaxt/gron-tillvaxt-tra/>

<https://www.fyrbodal.se/projekt/samhallsutveckling/gron-tillvaxt-tra/>

<https://viken.no/tjenester/naringsutvikling/fagomrader-og-prosjekter/>

Bloggen «Marked for tre», er en felles blogg med Interregprosjektet The Bioeconomy Region. Det brukes et tilhørende nyhetsbrev for kommunikasjon i begge prosjektene hver for seg. Bloggen har nå 156 følgere.

<http://blogg.ostfoldfk.no/marked-for-tre>

På Facebooksidan Rethinking Wood, läggs innbudninger, sammanfattningar och bilder från seminarier och studiebesök ut samt annan intressant information. Facebook sidan har nu 162 följare.

Vissa inlägg har skapat stort intresse ex text och bilder från ett studiebesök med en spridning till ca 1900 personer. Ett annat ex är med hjälp av annonsering inför en studieresa nåddes 2700 personer.

<https://www.facebook.com/rethinkingwood/>

För att presentera insatsen och projektet Rethinking Wood/Grön Tillväxt Trä gjordes en minibroschyr med kontaktuppgifter. Den delade vi ut vid olika möten och aktiviteter inom projektet och med kontakter utanför projektet.

Inför de flesta seminarier och studiebesök har omfattande e-postutskick gjorts till en sändlista som omfattar ca 750 personer såväl politiker, tjänstemän i kommuner och kommunala bostadsbolag samt till företag i byggbranschen. Några aktiviteter har enbart varit riktade till viss målgrupp. Inför Minimässan skickades inbjudan även ut per post.

Vid minimässan i Trollhättan samt vid seminariet "Brand, fukt och ljud i träbyggnationer" filmades alla föredrag. Inspelningarna bearbetades och det blev sex filmer med olika teman. Filmerna ligger nu på Fyrbodals och Svinesundskommittens hemsida.

<https://beta.emarketeer.com/ext/page/share.php?id=1498620354a597016abb6977e936b9049269b1f7da34ced5c4>

Vi är mycket nöjda med resultatet av arbetet med filmen «Trä är framtidens material-rethinking wood» Budskapet i filmen er at vi er «rethinking wood», at tre kan brukes til mye, at det er mye kunnskap og kompetanse i denne regionen som kan gi mye innovasjon i trebransjen i regionen. Här tänker vi nytt och hållbart kring trä, vi har träråvaran och den industriella kompetensen och vi kan samarbeta. Vi synliggör också i filmen vår norsk-svenska region som ett samlat område, utan gräns. Filmen har tagits fram i samverkan mellan en rad partners: Position Väst, Innovatum, IUC Väst AB, Stiftelsen Steneby, Högskolan för design och konsthantverk, Svinesundskommittén, Fyrbodals kommunalförbund, Østfold fylkeskommune, Högskolan Väst, Borregaard och GKN Aerospace Sweden.

Filmen som är 1,5 minuter har visats på flera av våra seminarier, vid en nordisk-österrikisk mässa på den svenska ambassaden i Wien, mailats ut till kommunernas näringslivsansvariga, länkats i mailutskick, lagts ut på parternas resp hemsidor samt på Facebook och Bloggen. Den används också vid företagsetableringsärenden. Vid ett av inläggen på Facebook med filmen nåddes drygt 3200 personer.

Filmen ligger på youtube med engelsk tal, textad i tre olika språkversioner:

Svensk textning: <https://youtu.be/L1RK3ZL4rzM>

Norsk textning: <https://youtu.be/PxrWs1-RVWI>

Engelsk textning: <https://youtu.be/8VIdOS5DIPM>

I syfte att skapa en översiktsbild inom några områden angående vad som kan hämma en utveckling över gränsen inom byggbranschen gjordes en kartläggning av problemen. Sex svenska och sex norska företag intervjuades vilket resulterade i rapporten "Upplevda gränshinder kopplat till träbyggnation".

<https://svinesundskommitten.com/granshinder/upplevda-granshinder-trabyggnation/>

För att få ökad kunskap om hur det befintliga näringslivet inom ”träbranschen” i gränsregionen ser på affärsmöjligheter och luckor i värdekedjor med koppling till trä som råvara, kontaktades trärelaterade företag. Detta för att genom det kommande proaktiva företagsetableringsarbetet kunna stärka och vidareutveckla näringslivet. 11 svenska företag intervjuades. Redovisningen kan läsas i sammanställningen ”Stark tro på framtiden i skogs- och träbranschen”

https://www.fyrbodol.se/wp-content/uploads/2020/10/rapport-traintervjuer-gransregion-2020.pdf?utm_term=emsid-v1-swh9JnFY9AmDoOMIgmzk8A&utm_source=eMarketeer.com&utm_campaign=Rapport%2Boch%2Bmagasin%2B-%2Bmejlutskick&utm_medium=email&utm_content=Rapport%2B%2526%2Bmagasin%2B-%2Btutskick

Ca 800 personer har erhållit ett mail med länkar till ovanstående tre dokument. Ca 500 personer har per post fått dokumenten i skriftligt format. Ett av Facebookinläggen om magasinet nådde ca 1700 personer genom enkel annonsering.

<https://app.emarketeer.com/a/plink/rowa/v1-t13j3SHcM7TpfjBHuw1~ZxEhpRuXKigPumwlv4ZC6M.html>

På samtliga inbjudningar har Interregs medverkan synliggjorts genom användande av logotype och vid varje arrangemang har det också kommunicerats muntligt för alla deltagare.

Presentationsmaterial

Bilaga 1 RETHINKING WOOD MAGASINET

Bilaga 2 VÄRDEERBJUDANDE, engelska

Bilaga 3 INVESTORDOKUMENT

Bilaga 4 UPPLEVDA GRÄNSHINDER KOPPLAT TILL TRÄBYGGNATION

Bilaga 5 STARK TRO PÅ FRAMTIDEN I SKOGS- OCH TRÄBRANSCHEN

Bilaga 6 FILM ”TRÄ ÄR FRAMTIDENS MATERIAL”

<https://www.fyrbodol.se/projekt/samhallsutveckling/gron-tillvaxt-tra/>

Svensk textning: <https://youtu.be/L1RK3ZL4rzM>

Norsk textning: <https://youtu.be/PxrWs1-RVWI>

Engelsk textning: <https://youtu.be/8VldOS5DIPM>

Dokument

Dokument

Dokument

Dokument

Dokument

Länk till film

En mängd seminarier och work-shops har hållits och över 450 unika personer har deltagit och många vid flera av arrangemangen. Här bilder från ett svenskt och ett norskt arrangemang – ”Moderne bygging med tre”, Halden, 4. desember 2019 och ”Brand, fukt och ljud vid träbyggnation. 11 februari 2020, Vänersborg.

8 Forankring av prosjektets resultat og effekter

Fyrbodals kommunalförbund som medsökande har som ordinarie oppdrag att arbeta med att utveckla förutsättningarna för att öka företagandet inom skog och trä/ därför tar man med sig erfarenheter och resultat in i sitt ordinarie arbete. Fyrbodals kommunalförbund har i sin verksamhetsplan att arbeta för att stärka det gränsöverskridande arbetet mot Norge. Under projekttiden har vi arbetat med kunskapsöverföring till Västra Götalandsregionen, som nu är en självklar part i kommande projekt och satsningar för att utveckla den skogliga bioekonomin.

Fyrbodals kommunalförbund, Västra Götalandsregionen och Svinesundskommittén arbetar aktivt för att utveckla en nod av den nationella organisationen "Trästad" i Fyrbodal/Västra Götaland (<http://www.trastad.se/>). Deras motto är bland annat "Tillsammans för ett modernt träbyggande».

Østfold fylkeskommune har også vært partner i prosjektet The Bioeconomy Region, og det har vært en del samordning med dette prosjektet gjennom felles arrangementer og felles blogg «Marked for tre». The Bioeconomy Region avsluttes samtidig med Grønn Tilvekst Tre og begge prosjektene videreføres i det nye prosjektet Bioeconomy Region in Scandinavia. Viken fylkeskommune har en ambisiøs strategi på Bioøkonomi og prosjektet blir godt fulgt opp i denne strategien. Viken fylkeskommune vil også bygge alle sine bygninger med bærende konstruksjoner i tre.

Prosjektet «Ordførere for tre» fortsetter sin virksomhet i samarbeid det nye prosjektet Bioeconomy Region in Scandinavia som utvides til hele Viken fylkeskommune. Samarbeidet med Trebruk AS har vært en viktig kunnskap- og samarbeidspartner i prosjektet.

Svinesundskommittén har som ett av sina fokusområden "Grön tillväxt" och har hittills fokuserat på skog och trä. Ett resultat av projektet och fokusområdet är att man nu gått in som en part i projektet "Bioeconomy Regions in Scandinavia". Svinesundskommittén ser även som sin roll att söka medverka till att det gränsöverskridande samarbetet blir en viktig del i "noden Trästad".

Vi alla kan se en tydligt positiv utvikling i form av att alltfler kommuner aktivt har deltagit i projektet och har byggprosjekt som genomförts eller planeras, att träbyggnadsfrågorna i större utsträckning är en kommunal ledningsfråga än vid projektstarten, att våra aktiviteter vid nästan varje tillfälle har överträffat våra målsättningar i antal deltagare, i att utvärderingarna alltid har varit mycket positiva, att vi får fler förslag på konkreta insatser från våra målgrupper, att vår erfarenhet efterfrågas i andra delar av Västra Götaland. En markant förändring har skett på så sätt att många fler yrkeskategorier och olika slags företag efterhand har deltagit i våra aktiviteter och att det finns byggprosjekt som planeras eller har uppförts hos 12 av de 14 kommunerna i Fyrbodal. Vid projektets start var det två kommuner.

Alle kommuner i Østfold har i prosjektperioden ført opp nye bygninger med bærende konstruksjoner i tre. Kommunene i Norge har nå også mulighet til å ta inn formuleringer i side areal- og reguleringsplaner om at bygninger skal føres opp med trematerialer. Dette kan de også pålegge private utbyggere. Dette vil gi effekt på økt marked for produksjon av blant annet massivtre elementer.

9 Aktiviteter og økonomi

Projektet har i stort sett gjennomført i enlighet med aktivitetsplan og budjetar. Coronapandemin påverkade projektet men vi lykkades styra om aktiviteterna på ett tillfredsställande sätt.

Genomförda aktiviteter

WP1

Se under rubriken 7 Informasjon og kommunikasjon.

WP2

Prosjektledningen har samordnat projektet og delaktiviteterna. Vi har haft flera oppfølgingar med aktivitetsplaner, økonomisk redovising, budjet, aktivitetsindikatorer, forventade resultat og effekter.

Vid varje møte har vi diskutert hur vi kan øka det grønsøverskridande merværdet.

Prosjektledningsgruppen har haft mange fysiske trøffer, men øven digitale sàdana.

Arbetsmøten inom WP-områden har gjennomført både digitalt og genom fysiske møten..

Vid Svinesundskommittens årsmøte 2018 og vid ett av Svinesundskommittens arbeidsutskotts møte 2019 deltog delar av prosjektledningen og presenterade prosjektet.

Frågan om vad som hender efter prosjektets slut diskuteres og några nye idøer oppstod som dærefter har bearbejats for att forsoeka forverklige dem.

Se øven under rubriken 4 Prosjektorganisation.

WP3

Møten med kommuner

- Diskussionsmøten med flertalet kommuner i Fyrbodal under 2018 og 2019
- Information till samhølsbyggnadsnømnden i Vønnersborg, maj 2019
- Informationsmøte for politikere og tjenstepersoner i Munkedals kommun, oktober 2019
- Wood First tillsammans med Trøstad Sverige for Vønnersborgs kommun høsten 2019/våren 2020.
- Kompetansseminar i bygging med Massivtre: I Indre Øsfolds komune høsten 2018 og i flere kommuner i Østfold under 2019

Studieresor og studiebesøk

- Østfold, Follo og Akershus: Svenska kommuner og foretag på besøk, februar 2018 samt maj, september og oktober 2019
- Bengtsfors: Långevi forskola og Dalslandsstugan 2.0, mars 2018 og september 2019
- Skøvde: Deltagere från kommuner og foretag besøkte Frostalidens flerfamiljshus i træ, maj 2018
- Halden: Deltagere från bostadsbolag og byggbolag i Trollhøttan, august 2018
- Fristad: Besøk i Fribos flerfamiljshus av korslimmat træ, september 2018
- Fristad, Vårøbacka m.m. Åmåls kommun og Åmåls fastighetsbolag, september 2019
- Vårøbacka & Gøteborg: Besøk på Sødras massivtrøfabrik i Vårø samt træbyggnationer i Gøteborg, oktober 2019
- Dals Ed: Kommuner, bostadsbolag, byggforetag og konsulter besøkte Fågelvøgens forskola og Sven Johansson Bygg (produktion av prefabricerede byggelement i træ),

januari 2020

- Växjö: Vänersborgs kommun och flera företag deltog, februari 2020
- Bergen: Besøk på Skipet, Norges største næringsbygg oppført i massivtre, februar 2020

Seminarier, mässor och workshops

- Föredrag och workshop om hållbart byggande: I samband med Svinesundskommitténs årsmøte, april 2018
- Modernt Trähusbyggande: Heldagsseminarium i Trollhättan april 2018
- Digitalisering i Trekjeden: Workshop hos Smart Innovation Norway i Halden, juni 2018
- Hur gör andra vid byggnation i trä? Heldagsseminarium i Trollhättan, november 2018.
- Linnéuniversitetets unika kompetens inom konstruktionsberäkningar av trästommar: Utbildningsdag i Uddevalla, november 2018.
- Minimässa "Träbyggande": Föredrag och utställning med massivträproducenter i Trollhättan, april 2019
- Bygging med tre som klimatiltak: I samarbeid med Klima Østfold, Sarpsborg, mai 2019
- Frukostmøte med föredrag för Trollhättans kommun och olika företag i byggbranschen, oktober 2019
- Minimässa "Träbyggare möts": Vänersborg, november 2019
- Moderne bygging med tre: Kompetensforum i Halden i samarbeid med Bioeconomy Region och Smart Innovation Norway, december 2019
- Möjligheter och utmaningar med träbygge– brand, fukt, ljud samt partnering och upphandling: Seminarium i Vänersborg, februari 2020.
- Frukostmøter: Prosjektet har, samarbeid med Interregprosjekt The Bioeconomy Region og lokale næringsforeninger, gjennomført flere frukostmøter i Østfold og Søndre Akershus med tema «Bygging med tre».
- Nätverksträffar: Möten med olika företag under 2018 och 2019

Externa föredrag och arrangemang där vi har deltagit

- Trä möjliggör morgondagens cirkulära ekonomi: Seminarium med Stiftelsen Steneby, HDK Steneby, Bengtsfors kommun, Steneby kulturförening. Steneby, oktober 2018
- Nordic Architecture Fair, Göteborg: Medverkan från Bengtsfors kommunalråd och Innovatums VD, oktober 2019
- Lantmästarprogrammet, Högskolan Väst: Hösten 2019
- Diverse arrangementer og møter: Prosjektledelsen har presentert rethinking wood på flere arrangementer, møter og befaringer på bygninger i Norge og Sverige.
- Utöver det har vi i projektledningen och vid flera tillfällen även personer från våra kommuner och byggföretag varit besökare på möten, seminarier och mässor som anordnats av bl a Trästad, Träbyggnadskansliet och Svenskt Trä.

WP4

Möten

- Många möten med investerare, företagare, kommunernas näringslivsansvariga m fl kring möjliga företagsetableringar i gränsregionen.
- Flera möten mellan Innovatum, Trollhättan och Smart Innovation, Halden

Seminarium

- Affärer i Norge: Seminarium för byggbranschen, skogs- och träindustrier i Dals Ed, november 2019

Externa föredrag och arrangemang där vi har deltagit

- Stockholms Business Arena, Sveriges största mässa för fastighetsbranschen och investerare, september 2017
- Hannover Messe: april 2019
- Nordic-Austrian Sustainable Building Forum: Svenska ambassaden i Wien, december 2019

Intervjuer

- Intervjuer och kartläggning av gränshinder kopplat till träbyggnation.
- Intervjuer med trärelaterade företag i gränsregionen

Presentationsmaterial

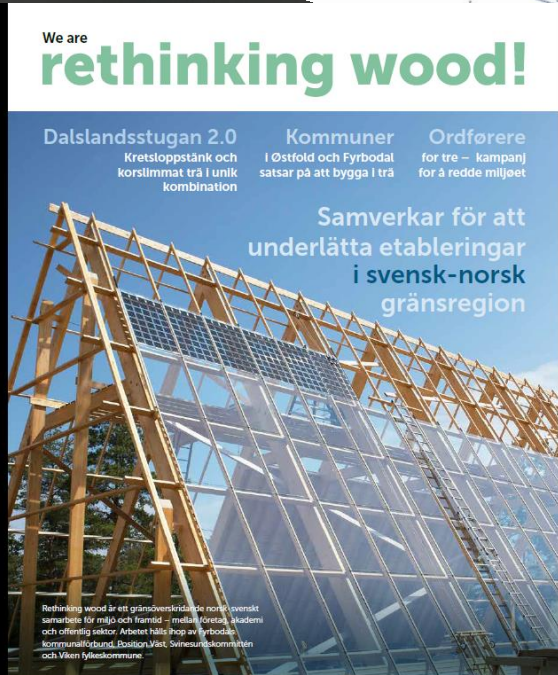
- Presentation av gränsregionen på engelska
- Film: "Trä är framtidens material"
- Rapport: "Upplevda gränshinder kopplade till träbyggnation"
- Företagsrapport "Stark tro på framtiden i skogs-och träbranschen"
Se vidare under rubrik 1: "Informasjon og kommunikasjon".

Påverkan pga Coronapandemin

I mars 2020 blev vi tvungna att ställa in några planerade aktiviteter pga Coronapandemin. Vi ställde då till Interreg Sverige Norge samt till den svenska finansiären Västra Götalandsregionen en förfrågan om förlängning av projektiden vilket beviljades. På grund av den fortsatta pandemin blev det inte möjligt att genomföra dessa insatser på sådant sätt som vi planerat. Vi har därför på andra sätt genomfört aktiviteter för målgrupperna genom att lägga mer resurser på att kommunicera genom bl a framtagande av ett magasin, arbete med företagsintervjuer och analys av dessa samt andra kommunikationsinsatser.

Budgetutfall i förhållande till kostnadsslag

	Sverige			Norge		
	Budget	Förbrukat	Förbrukat	Budget	Förbrukat	Förbrukat
	SEK	SEK	%	NOK	NOK	%
Personal	2 717 077	3 009 188	110,8	500000	540326	108
Schablon	407 563	451 219	110,7	150000	141846	94
Externa tjänster	1 331 040	1 213 961	91,2	888000	1008236	113
Resor och logi	316 240	203 456	64,3	100000	63509	63
Eksterne off dir utg				500000	405318	81
Summa	4 771 920	4 877 825	102,2	2 138 000	2 172 255	102

Några exempel på publikationer från projektet

10 Forslag og ideer

* Vi har tack vare projektet etablerat ett nytt samarbete som resulterat i ett Interreg Sverige-Norge-projekt kallat Bioeconomy Regions in Scandinavia. Där kommer resultaten från Grön Tillväxt Trä/rethinking wood att kunna förvaltas, spridas och inte minst vidareutvecklas. Parterna i BiS är Region Värmland, Paper Province, Region Dalarna, IUC Dalarna, Västra Götalandsregionen, Innovatum Science Park, Fyrbodals kommunalförbund, Svinesundskommittén, Viken fylkeskommune. Samarbetsparter är dessutom Norwegian

* Vi har tack vare projektet en pågående process på svensk sida för att försöka skapa en regional, västsvensk nod till Trästad Sverige. En bärande tanke är att i den noden ha ett utvecklat samarbete/erfarenhetsutbyte med norsk motsvarighet som finns etablerad.